



Aan

Europese Commissie
DG Concurrentie
Sectoronderzoek Energiemarkt
B-1049 Brussel
België

Datum

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage(n)

ET/EM / 6033136

Onderwerp

Reactie op consultatie over sectoronderzoek energiemarkten

Geachte heer/mevrouw,

Het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken heeft met belangstelling en waardering kennis genomen van de voorlopige resultaten van het sectoronderzoek energiemarkten van de Europese Commissie. Het Ministerie maakt graag gebruik van de uitnodiging om een reactie te geven op de bevindingen van de Commissie. Ik maak allereerst een aantal opmerkingen van algemene aard. Vervolgens ga ik in op de bevindingen ten aanzien van de elektriciteitsmarkten, respectievelijk de gasmarkten.

Algemeen

Het Ministerie van Economische Zaken steunt de Europese Commissie bij:

- haar inspanningen gericht op het implementeren van de bestaande Richtlijnen naar zowel de letter als de geest. In dit verband is het primair noodzakelijk dat nu allereerst vaart gemaakt wordt met de verdere implementatie en naleving van bestaande Europese wetgeving in die lidstaten waar dat nog niet gebeurd is.
- het beleid gericht op integratie van nationale markten: er is nog heel wat werk te verzetten, niet alleen omdat er in veel gevallen nog onvoldoende interconnectiecapaciteit is en/of de bestaande interconnectiecapaciteit onvoldoende wordt benut, maar ook omdat veel lidstaten bewust of onbewust specifieke nationale regels hanteren die integratie bemoeilijken. Bovendien zorgt onvoldoende unbundling tussen transmissienetwerken en productie/levering nog voor veel problemen, zoals de Commissie terecht constateert. Juridische unbundling in overeenstemming met de Richtlijnen is niet in alle gevallen een voldoende voorwaarde om dergelijke problemen te voorkomen. Daarom is Nederland bijvoorbeeld overgegaan tot een feitelijke unbundling tussen netwerken en productie- en leveringsbedrijven.

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5

Doorkiesnummer

+31 70 379 70 63

Telefax

+31 70 379 63 58

Hoofdkantoor

Be Zuidenhoutseweg 30

Postbus 20101

2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11

Telefax (070) 347 40 81

Email ezpost@minez.nl

Website www.minez.nl

Behandeld door

A.C.N. Bruin

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden



- de inspanningen ten behoeve van een stringente handhaving van het fusie- en overnametoezicht en van de mededingingsbepalingen van artikel 81 en 82 van het EG-Verdrag. Het Ministerie wil, met oog op het voorkomen van de vorming van te hoge concentraties op regionale markten, met de Commissie meedenken over de verdeling van bevoegdheden tussen de Commissie en nationale mededingingsautoriteiten bij de beoordeling van fusies met grensoverschrijdende gevolgen.

Elektriciteit

Het Ministerie deelt de zorgen van de Commissie over:

- de hoge concentratiegraad: kernvraag is of er na de huidige consolidatiegolf wel een minimum vereist aantal spelers over blijft om goed functionerende elektriciteitsmarkten te kunnen waarborgen. Nederland wil geen Europese markt met in totaal bijvoorbeeld slechts een zestal aanbieders, waarvan er dan op elke Europese deelmarkt twee of drie actief zijn. Met een dergelijke marktstructuur is naar ons oordeel geen effectieve prijsconcurrentie mogelijk en zullen afnemers in onvoldoende mate profijt kunnen trekken van de liberalisering.
- de prijsvorming op de markt: gelet op de aard van het product, i.c. het ontbreken van opslagmogelijkheden en de inelastische vraag, is de elektriciteitsmarkt een bijzondere markt. Dat zou een bijzondere benadering van bijvoorbeeld misbruik van economische machtsposities (art. 82 EG-verdrag) kunnen rechtvaardigen. Het sectoronderzoek bevat goede aanzetten voor het antwoord op dat vraagstuk. Het Ministerie zou in het definitieve rapport graag aandacht willen zien voor de vraag of het huidige mededingingsinstrumentarium in voldoende mate bruikbaar is voor de elektriciteitsmarkt.
- gebrek aan effectieve unbundling: voor het Ministerie is het de vraag of juridische unbundling voldoende bescherming biedt tegen gedragingen die er op gericht zijn de eigen onderneming te bevoordelen. Het onderzoek beschrijft een aantal van die gedragingen. Dat is ook één van de belangrijkste redenen dat in Nederland voor eigendomssplitsing van zowel de transmissie- als de distributienetwerken is gekozen.

Gas

Het Ministerie van Economische Zaken is het van harte eens met de analyse van de Commissie dat de interne gasmarkt nog niet naar behoren functioneert. Nederland zou als voorbeeld kunnen dienen van een gasmarkt die een ontwikkeling in de goede richting heeft doorgemaakt. De implementatie en naleving van de Richtlijnen heeft in Nederland tot een aantal bemoedigende resultaten geleid. Te noemen zijn: redelijk functionerende spotmarkt, volledige splitsing van NV Gasunie in een handels- en transportbedrijf, alsmede de komst van nieuwe toetreders. De bevindingen van de Commissie ten aanzien van de gasmarkten brengen het Ministerie tot de volgende opmerkingen:

- de Commissie gaat niet in op de spanning tussen enerzijds de benodigde toekomstige kapitaal-intensieve investeringen, die alleen maar gedaan kunnen worden door grote



spelers (i.c. incumbents), en anderzijds de wens van de Commissie de concentratiegraad omlaag te brengen, onder meer door de toetreding van nieuwe, veelal kleinere spelers.

- hierbij zou de Commissie voldoende oog dienen te hebben voor het feit dat investeringen in infrastructuur en opslag t.b.v. de voorzieningszekerheid gepaard gaan met grote risico's. Om deze risico's af te dekken wordt gebruik gemaakt van lange termijn contracten. Daarbij dient wel een helder onderscheid gemaakt te worden tussen lange termijn contracten in de downstream- en upstreammarkt:
 - Nederland, als belangrijke gasproducent, acht lange termijn contracten in de upstream sector ten behoeve van de voorzieningszekerheid van grote betekenis;
 - in de downstream sector daarentegen delen we de zorg van de Cie t.a.v. de lange termijn contracten.
- gas release programma's in het kader van fusies en overnames kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de verlaging van de concentratiegraad. Als reguleringsinstrument om bestaande concentraties aan te pakken vormen deze programma's echter een dermate grote inbreuk op de rechtszekerheid dat Nederland het middel erger dan de kwaal acht.
- de koppeling van de gasprijs aan de olieprijs is een gevolg van het feit dat de gasmarkt nog niet voldoende liquide is. Deze koppeling is daar niet de oorzaak van en is onder de huidige omstandigheden logisch. Het loslaten van deze koppeling om daarmee meer marktwerking te creëren, is om die reden geen oplossing voor het probleem. Naar het oordeel van het Ministerie zal integratie van nationale markten tot een grotere liquiditeit op de gasmarkt en daardoor tot een efficiëntere prijsvorming leiden.
- de Commissie lijkt te geloven in prijsconcurrentie tussen aanbieders op gasmarkt. Een nuancering is hier op zijn plaats. Veel deskundigen geven aan dat er op de inkoopmarkt voor gas als *commodity* echter een wereldmarkt zal ontstaan met één wereldprijs met slechts arbitragemogelijkheden i.v.m. locale vraag- en aanbodverschillen van tijdelijke aard. Daarentegen zullen marktpartijen zich op de verkopersmarkt wel kunnen onderscheiden door het toevoegen van diensten zoals het accommoderen van vraag en aanbod. Prijsconcurrentie van regionale aard is daarom volgens het Ministerie veeleer te verwachten.
- Voor investeringen in transitleidingen en LNG is naar het oordeel van het Ministerie een heroverweging van het TPA-regime noodzakelijk indien sprake is van een onafhankelijke investeerder, d.w.z. een partij zonder belangen in de gashandel. Het gaat hier immers om investeringen die zowel voor de voorzieningszekerheid als voor de verdere ontwikkeling van de markt noodzakelijk zijn, en bij een onafhankelijke investeerder is kruissubsidie met handelsactiviteiten geen issue. Gezien de risico's zullen deze investeringen niet tot stand komen zonder dat een aanzienlijk deel van de capaciteit wordt verkocht onder lange termijn contracten. Onderhandelde TPA op basis van non-discriminatoire procedures zoals een *open season* zijn bij onafhankelijke investeerders een beter alternatief dan vigerende gereguleerde TPA in



de richtlijn, zeker bij investeringen zoals LNG waarbij reguleringsconcurrentie met bijvoorbeeld de VS aanwezig is. Uiteraard moet in zich nog ontwikkelende markten gestimuleerd worden dat nieuwe investeringen ook feitelijk toetreding van nieuwe handelspartijen tot gevolg hebben.

Indien u vragen heeft over deze reactie op uw sectoronderzoek en/of overleg wilt, kunt u contact opnemen met de heer André Jurjus, plaatsvervangend directeur Energiemarkt (tel: +31 70 379 6371; email: a.jurjus@minez.nl).

Hoogachtend,

drs. J.C. De Groot
directeur Energiemarkt